

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de către Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu împotriva lui Mihail Pavlic și Larisei Pavlic cu privire la obligarea tăierii copacilor, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de avocatul Liliana Andriaș, în numele și interesele lui Mihail Pavlic, Larisei Pavlic, s-a casat hotărârea din 26 ianuarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o nouă hotărâre,

(Dosarul nr. 2ra-700/24

Nr. PIGD 2-22019160-01-2ra-11062024)

Recurs declarat după 01 septembrie 2023. Recursuri vădit neîntemeiate, în temeiul art. 433 (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a ei.

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Central: jud. T. Balan
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău: jud. I. Secrieru, M. Anton, V. Cotorobai

19 august 2026

Textul corespunde originalului

**Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului declarat de
Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu,**

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din
Stela Procopciuc, *Președinte*,
Ion Munteanu
Elena Croitor, *judecători*,
constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 09 februarie 2022, Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Mihail Pavlic și Larisei Pavlic, prin care au solicitat obligarea părților de a tăia din mijloacele proprii la înălțimea convenită de minimum 2 metri cu întreruperea fazei de creștere a doi copaci fructiferi (un cireș și un vișin) plantați pe lungimea liniei a terenului cu nr. cadastral xxxx din str. xxxx mun. Chișinău, învecinat cu terenul cu nr. cadastral xxxx, ce le aparține cu drept de proprietate și încasarea în mod solidar de la părți a sumei de 10 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, a cheltuielilor pentru întocmirea actului de constatare a faptelor și a stărilor de fapt din 21 ianuarie 2022 în sumă de 2 500 lei, a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5 000 lei și a taxei de stat în sumă de 100 lei.

2. În motivarea cererii reclamanții au menționat că Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu sunt soț și coproprietarii terenului cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 0,03 ha din str. xxxx, mun. Chișinău, unde este situată casa de locuit cu suprafața de 121,9 m.p., proprietate privată.

3. Reclamanții au susținut că sunt vecini cu Mihail Pavlic și Larisa Pavlic, care locuiesc în casa situată în mun. Chișinău, str. xxxx și sunt coproprietarii terenului cu suprafața de 0,059 ha, cu nr. cadastral xxxx și a casei de locuit cu suprafața de 135,8 m.p..

4. Vecii câțiva ani în urmă, fără acordul lor, au plantat pe lungimea liniei de hotar mai mulți pomi fructiferi la o distanță mică de hotar. În prezent arborii au crescut foarte înalți și depășesc înălțimea de 5-7 metri. Ramurile acestora se extind peste gardul de hotar, iar frunzele, crengile uscate și fructele alterate cad pe teritoriul lor, produc murdărie și disconfort a cursului firesc al vieții. Mai mult, deoarece copacii cresc aproape de gard, rădăcinile acestora distrug zidul, ceea ce prezintă pericol pentru integritatea acestor construcții.

5. La rugămintea de a înlătura ramurile care pătrund pe teritoriul lor nu s-au soldat cu succes, deoarece părții au ignorat în mod intenționat cerințele lor. Acest motiv i-a determinat să se adreseze autorităților publice locale și organului

de poliție pentru a interveni, însă atât poliția, cât și reprezentanții administrației publice locale, în rezultatul cercetării cazului, deși au constatat încălcarea dreptului de proprietate, le-au recomandat să se adreseze instanței de judecată.

6. La 27 octombrie 2021, au mai depus o plângere la Inspectoratul de Poliție Botanica, în care au invocat că, vecinii refuză să taie ramurile copacilor, iar frunzele și murdăria cade în ograda lor. Sosind la fața locului colaboratorii poliției au constatat cele denunțate, iar prin răspunsul nr. 28059 din 08 noiembrie 2021 i-au informat, că faptele s-au adevărit, ca urmare pe teritoriul dat au fost depistate frunze din cauza căderii de la copacii vecini și le-au recomandat să-și apere drepturile pe cale judiciară în mod civil.

7. Au relevat că la 04 noiembrie 2021 au adresat pârâților o notificare, prin care au solicitat ca în termen de 30 de zile să scoată din rădăcini arborii plantați ilegal lângă linia de hotar sau să-i taie la înălțimea prevăzută de lege, în caz contrar, vor fi nevoiți să se adreseze în judecată. Deși la data de 08 noiembrie 2021 pârâții au recepționat notificarea, răspuns pozitiv sau acțiuni în sensul solicitat nu au întreprins.

8. La 19 ianuarie 2022 au depus o cerere la executorul judecătoresc Oleg Ungureanu pentru a efectua o cercetare la fața locului, iar în baza actului de constatare a faptelor și a stărilor de fapt nr. 026c-01/2022 din 21 ianuarie 2022, executorul judecătoresc a constatat, că pe terenul învecinat din str. xxxx în imediată apropiere de gardul care desparte imobilele din str. xxxx și nr. xxxx cresc mai mulți pomi, și anume, un pom de cireș plantat la o distanță de gard de 123 cm și în alt capăt al gardului - un pom de vișin plantat la o distanță de gard de 112 cm, iar ramurile pomilor menționați se extind peste gard până în ograda lui Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu. La actul de constatare au fost anexate și fotografiile, care redau starea reală a lucrurilor la data întocmirii.

9. Conform art. 586 din Codul civil proprietarii terenurilor vecine sau ai altor bunuri imobile învecinate, pe lângă respectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute de lege, trebuie să se respecte reciproc. Se consideră vecin orice teren sau alt bun imobil de unde se pot produce influențe reciproce.

10. Conform art. 598 din Codul civil orice construcție, lucrare sau plantație se poate face de către proprietarul terenului numai cu respectarea unei distanțe minime de 60 de cm față de linia de hotar, dacă nu se prevede altfel prin lege sau regulamentul de urbanism, astfel încât să nu se aducă atingere drepturilor proprietarului vecin. Arborii, cu excepția celor mai mici de doi metri, a plantațiilor și a gardurilor vii, trebuie sădiți la distanța stipulată de lege, de regulamentul de urbanism sau de obiceiul locului, dar care să nu fie mai mică de 2 metri de linia de hotar. În caz de nerespectare a distanței prevăzute la alin. (1) și alin. (2), proprietarul vecin este îndreptățit să ceară demolarea construcției sau scoaterea ori tăierea la înălțimea convenită a arborilor, plantațiilor ori gardurilor pe cheltuiala proprietarului terenului pe care acestea sunt ridicate.

11. În rezultatul acțiunilor ilegale și a comportamentului abuziv, pârâții le-au creat suferințe psihice, deoarece de fiecare dată când solicitau să nu le încalce dreptul de proprietate și de vecinătate, deoarece sunt obligați prin lege să nu planteze arborii la o distanță de cel puțin 2 metri de la gard, aceștia manifestau un comportament ironic, umilitor și abuziv, învinuindu-i că, ei nu cunosc legea.

12. Astfel, gândurile că sunt neglijați, ironizați și umiliți îi copleșeau mereu, iar sentimentele legate de aceste circumstanțe și suferința psihică le-a afectat sănătatea.

13. Până în prezent persistă în memoria lor momente de batjocură și neputință, mereu se simt în nesiguranță și neliniște.

14. Reclamanții au relatat, că pentru întocmirea actului de constatare a faptelor și a stărilor de fapt din 21 ianuarie 2022 au achitat suma de 2 500 lei, iar pentru serviciile de asistență juridică acordate de avocat în baza contractului de asistență juridică nr. 29 din 03 noiembrie 2021, care sunt utile și necesare, au achitat suma de 5 000 lei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

15. Prin hotărârea din 26 ianuarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu.

S-a obligat Mihail Pavlic și Larisa Pavlic să taie din mijloace proprii, la înălțimea convenită de minim 2 metri, cu întreruperea fazei de creștere a 2 copaci fructiferi (un cireș și un vișin), plantați pe lungimea liniei de hotar al terenului cu nr. cadastral xxxx, învecinat cu terenul cu nr. cadastral xxxx ce aparține cu drept de proprietate lui Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu.

S-a încasat în mod solidar de la Mihail Pavlic și Larisa Pavlic în beneficiul lui Vladimir Țurcanu și Rodicăi Țurcanu cheltuielile pentru întocmirea actului de constatare a faptelor și a stărilor de fapt în sumă de 2 500 lei, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 4 000 lei și taxa de stat în sumă de 100 lei.

În rest acțiunea s-a respins.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

16. La 31 ianuarie 2023, avocatul Liliana Andriaș, în interesele lui Mihail Pavlic și Larisei Pavlic, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 26 ianuarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. Ulterior, la 06 martie 2023, a depus motivarea apelului solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, și anume, în partea admiterii pretențiilor înaintate de Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu, cu pronunțarea unei noi decizii prin care

acțiunea să fie respinsă. Încasarea în mod solidar de la Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu în beneficiul lui Mihail Pavlic și Larisa Pavlic cheltuielile pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 10 000 lei, cheltuielile pentru întocmirea actului de constatare din 07 iulie 2022 în sumă de 2 500 lei și taxa de stat în sumă de 75 lei. (f.d. 116, 133-136)

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

17. Prin decizia din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de avocatul Liliana Andriaș, în interesele lui Mihail Pavlic și Larisa Pavlic.

S-a casat hotărârea din 26 ianuarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru pronunțată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu împotriva lui Mihail Pavlic și Larisa Pavlic cu privire la obligarea tăierii copacilor, repararea prejudiciului moral, compensarea cheltuielilor de judecată și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care:

S-a respins, ca nefondată, cererea de chemare în judecată depusă de Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu.

S-a încasat în mod solidar de la Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu în beneficiul lui Mihail Pavlic și Larisa Pavlic cheltuielile de judecată compuse din suma de 10 000 lei cu titlu de cheltuieli pentru acordarea asistenței juridice, suma de 2 500 lei cu titlu de cheltuieli pentru întocmirea actului de constatare din 07 iulie 2022 și suma de 75 lei cu titlu de taxă de stat achitată pentru examinarea cererii de apel. (f.d. 178, 179-183)

18. Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că instanța de fond, la examinarea cauzei, a aplicat eronat normele de drept material și nu a dat o apreciere corespunzătoare probelor administrate la actele pricinii.

19. La caz s-a constatat cu certitudine faptul că părțile sunt vecini, că Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu sunt proprietarii imobilului din str. xxxx, mun. Chișinău, cu nr. cadastral xxxx, iar Mihail Pavlic și Larisa Pavlic sunt proprietarii imobilului din str. xxxx, mun. Chișinău, cu nr. cadastral xxxx.

20. Materialele cauzei atestă că la 27 octombrie 2021 Vladimir Țurcanu a depus o plângere la Inspectoratul de poliție Botanica prin care a solicitat întreprinderea măsurilor față de vecinii, care nu doresc să defrișeze arborii din împrejurări, iar ca urmare cad frunzele pe teritoriul privat. Prin răspunsul nr. 28059 din 08 noiembrie 2021 Inspectoratul de poliție Botanica l-a informat că, în cadrul examinării cazului dat, faptele s-au adeverit, ca urmare pe teritoriul dat au fost depistate frunze din cauza căderii de la copacii vecini.

21. La data de 21 ianuarie 2022, în urma cererii din 19 ianuarie 2022, parvenită de la Vladimir Țurcanu, executorul judecătoresc Oleg Ungureanu, ieșind la fața

locului, a constatat că pe terenul învecinat din str. xxxx și nr. xxxx cresc mai mulți pomi, și anume, un pom de cireș plantat la o distanță de gard de 123 cm și în alt capăt al gardului este un pom de vișin plantat la o distanță de gard de 112 cm. Ramurile pomilor menționați din str. xxxx și nr. xxxx se extind peste gard până în ograda din str. xxxx fiind întocmit actul de constatarea faptelor și a stărilor de fapt din 21 ianuarie 2022.

22. Materialele cauzei mai atestă și faptul, că potrivit actului de constatare a faptelor și a stărilor de fapt din 07 iulie 2022, întocmit de către executorul judecătoresc Valentina Zamșa și prezentat de către reprezentantul lui Mihail Pavlic și Larisa Pavlic, executorul judecătoresc, ieșind la fața locului, a constatat că, în grădina casei de locuit din str. xxxx, mun. Chișinău, lângă gardul cu vecinul Vladimir Țurcanu copacii se află la o distanță aproximativ de 2 metri de la gard, sunt tăiați și frezați, astfel, crengile nu ajung până la gardul vecinului din str. xxxx.

23. În circumstanțele enunțate și în contextul prevederilor art. 598 alin. (1) din Codul civil, instanța de apel a conchis că prima instanță greșit a obligat pe Mihail Pavlic și Larisa Pavlic să taie din mijloace proprii, la înălțimea convenită de minimum 2 metri, cu întreruperea fazei de creștere a 2 copaci fructiferi (un cireș și un vișin), plantați pe lungimea liniei de hotar a terenului cu nr. cadastral xxxx, învecinat cu terenul cu nr. cadastral xxxx, ce aparține cu drept de proprietate lui Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu, ori reclamanții nu au prezentat un act de constatare emis de inginerul cadastral, din care să rezulte linia de hotar dintre terenurile ce aparțin cu drept de proprietate a părților.

24. Instanța de apel a considerat că actul privind constatarea faptelor și a stărilor de fapt, întocmit de către executorul judecătoresc Oleg Ungureanu la data de 21 ianuarie 2022 nu constituie o forță probantă, or, nu este clar cum a stabilit executorul judecătoresc, aflându-se pe teritoriul lui Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu distanța exactă a copacilor - 123 cm și 112 cm de la gard, deoarece nu a avut acces pe teritoriul lui Mihail Pavlic și Larisei Pavlic, iar în Actul dat nu este indicat că au fost folosite careva mijloace tehnice de măsurare. Mai mult, prevederile art. 598 din Codul civil stabilește norme pentru sădirea arborilor-distanțe minime admisibile față de linia de hotar, pe când, Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu au susținut, dar și în actul de constatare din 21 ianuarie 2022 s-a indicat distanța copacilor față de gardul reclamanților or, fiind două noțiuni distincte, deci fiind necesară o probă concludentă cum ar fi planul loturilor învecinate cu indicarea liniei de hotar, act ce poate fi efectuat de IP „Agenția Servicii Publice”.

25. Totodată, instanța de apel a remarcat că prima instanță nu a dat nici o apreciere actului de constatare întocmit de executorul judecătoresc Valentina Zamșa nr. 004c-7/2022 din 07 iulie 2022, la cererea lui Mihail Pavlic și Larisei Pavlic, proprietarii casei de locuit din str. xxxx cu nr. cadastral xxxx, în care se

indică faptul că în grădina casei de locuit din str. xxxx, mun. Chișinău, lângă gardul cu vecinul Vladimir Țurcanu, copacii se află la o distanță aproximativ de 2 metri de gard, sunt tăiați și frezați, astfel crengile nu ajung până la gardul vecinului din str. xxxx. Din pozele-foto, anexate la materialele cauzei, este evident și vizibil că copacii sunt defrișați și nu afectează în nici un mod drepturile lui Vladimir Țurcanu și Rodicăi Țurcanu.

26. În conformitate cu art. 94 alin. (1), art. 96 alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă și ținând cont de faptul că acțiunea intimărilor/reclamanți a fost respinsă, instanța de apel a considerat necesar a încasa din contul lui Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu în beneficiul lui Mihail Pavlic și Larisa Pavlic cheltuielile de judecată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

27. La 11 iunie 2024, Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu au declarat recurs împotriva deciziei din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care au solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârea primei instanțe, prin care s-a admis parțial acțiunea depusă de Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu împotriva lui Mihail Pavlic și Larisei Pavlic cu privire la obligarea tăierii copacilor, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

28. În motivarea recursului, recurenții au indicat că decizia instanței de apel este arbitrară, se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Instanța de apel a aplicat și a interpretat eronat legea încălcându-se deosebit de grav dreptul la un proces echitabil.

29. Recurentul a menționat că instanța de apel a casat hotărârea primei instanțe fără a administra alte probe și a concluzionat că Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu nu au prezentat un act de constatare emis de inginerul cadastral din care să rezulte că linia de hotar dintre terenurile ce aparțin cu drept de proprietate a părților.

30. Potrivit art. 2 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25 februarie 1998, legiuitorul a definit linia de hotar – linie imaginară sau fizică ce indică punctele extreme ale terenului, delimitându-l de alte terenuri și poate fi marcată în natură cu obiecte materiale. Astfel, instanța de apel, fără a pune în discuția participanților la proces această neclaritate, nu a ținut cont că din 2003, linia de hotar a terenurilor în natură dintre părțile în litigiu este marcată de obiectul material-gardul, care are o grosime de 20 cm, și a fost construit de ambii coproprietari de comun acord.

31. Mai mult, instanța de apel a casat hotărârea fără a ține cont de liniile roșii și hotarele loturilor au fost stabilite și aprobate la 16 aprilie 2003, iar Mihail Pavlic și Larisa Pavlic nu au invocat că linia de hotar este stabilită incorect. Faptul

că liniile roșii și hotarele loturilor au fost stabilite în 2003 se confirmă și prin actul privind aprobarea hotarelor din 16 aprilie 2003.

32. Recurenții au mai indicat că instanța de apel nu a ținut cont de constatările instanței de fond, potrivit cărora, până a se adresa în instanța de judecată, reclamanții au încercat să soluționeze problemele pe cale non-judiciară, care nu s-a soldat cu succes.

33. Astfel, instanța de apel s-a bazat pe o probă inadmisibilă, și anume, constatarea stării de fapt din 07 iulie 2022 prezentată de Mihail Pavlic și Larisa Pavlic, care, pe lângă faptul că constată faptele cu aproximație, această probă nu este pertinentă, ori nu se potrivește exact obiectului indicat în cererea de chemare în judecată, cu atât mai mult, acest act procedural este întocmit defectuos și nu reflectă realitatea, fiind întocmit contrar prevederilor art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă, adică după intentarea procesului civil.

34. Ca temei de admisibilitate a recursului au invocat art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

35. La 18 iunie 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei terestre, a expediat în adresa lui Mihail Pavlic și Larisei Pavlic, copia recursului declarate de Vladimir Țurcanu și Rodicăi Țurcanu, împotriva deciziei din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței. (f.d. 202)

36. La 29 iulie 2024, Mihail Pavlic și Larisa Pavlic, cu depus referință, solicitând a declara inadmisibil recursul depus de Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu împotriva deciziei din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

37. Art. 434 alin. (1) – (2) din Codul de procedură civilă, prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

38. Art. 433 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

f) recursul este vădit neîntemeiat.

39. Art. 432 alin. (1) lit. e) și (2) din Codul de procedură civilă, reglementează că, recursul este admis dacă:

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

(2)Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)-f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

40. Art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

„În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

41. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 30 noiembrie 2023.

42. Totodată, potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc (f.d. 184), la 15 aprilie 2024, ora 11:11, Curtea de Apel Chișinău a expediat avocatului Leonid Chirtoacă, care reprezintă interesele lui Vladimir Țurcanu și Rodică Țurcanu, prin intermediul poștei electronice, copia deciziei integrale din 30 noiembrie 2023.

43. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat de Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu la 11 iunie 2024, se consideră depus în termenul stabilit de art. 434 din Codul de procedură civilă (a se vedea pct. 36).

44. În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

45. Din analiza recursului declarat de Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu rezultă că s-a invocat ca temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, citat supra.

46. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând că recurenții Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu au făcut trimitere la temeiurile de drept prevăzute la art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, nu a stabilit că decizia contestată a Curții de Apel Chișinău este bazată pe o interpretare eronată a legii, sau cu aprecierea nerezonabilă a probelor.

47. Așadar, verificând legalitatea și temeinicia deciziei contestate prin prisma argumentelor recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că soluția instanței de apel este contrară legii sau cu aprecierea nerezonabilă a probelor.

48. Dimpotrivă, decizia contestată a fost emisă cu respectarea prevederilor legale, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

49. Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul prevederilor lit. e) art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, noțiunea de hotărâre arbitrară ori de apreciere vădit nerezonabilă a probelor urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

50. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Balliktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

51. Totodată, potrivit art. 71 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

52. Nota informativă la Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)...”. Iar, în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (a se vedea cauza *Dulaurans v. France*, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul

de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (cauza Tel v. Turkey, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (cauza Anđelković v. Serbia, 2013; Lazarević v. Bosnia and Herzegovina, 2020).

53. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 Cod penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

54. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr. 2 din 16 ianuarie 2025 (pct. 149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia „hotărâre arbitrară”), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza Bochan v. Ucraina (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza Ballıktaş Bingöllü v. Turcia, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

55. Din textul recursului nu constată în mod univoc vre-un argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

56. Subsidiar, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o apreciere eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

57. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

58. În speță, motivele menționate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căreia instanța de apel, s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

59. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației (redată în acțiune), nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

60. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

61. În contextul prevederilor art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în cazul invocării inclusiv în recurs de către recurent a temeiurilor conținute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică sub aspectul dat temeiurile recursului.

62. La acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

63. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea *Helmerts c. Suediei* 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

64. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. f), urmează a fi apreciat ca fiind vădit neîntemeiat și considerat inadmisibil.

65. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. f), art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Declară inadmisibil recursul depus de către Vladimir Țurcanu și Rodica Țurcanu, împotriva deciziei din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Elena Croitor